

הכנסת העשרים וארבע

יוזמת: חברת הכנסת מרב מיכאלי

פ/24/1280

הצעת חוק ברל כצנלסון (ציון זכרו ופועלו), התשפ"א–2021

פרק א': מטרות החוק ויישומן

1. מטרות
- מטרתיו של חוק זה להנחיל לדורות את חזונו, מורשתו ופועלו של ברל כצנלסון, לציין את זכרו ולהביא לחינוך הדורות הבאים ולעיצוב מדינת ישראל, מוסדותיה, יעדיה ודמותה בהתאם לחזונו הציוני.
2. יישום המטרות
- מטרתיו של חוק זה ייושמו בדרך של קיום יום ברל כצנלסון ופעילויות חינוכיות-ערכיות במוסדות המדינה, בצה"ל ובבתי הספר, מתן מלגות לתלמידים ומתן תמיכות למוסדות ציבור, הפועלים להגשמת מטרות חוק זה, לרבות באמצעות קיום פעילות בבית העלמין "כנרת" ובבית "מעונו" בבית ברל, הכול לפי הוראות חוק זה.

פרק ב': המועצה הציבורית

3. מועצה ציבורית
- (א) הממשלה תמנה מועצה ציבורית להנצחת זכרו של ברל כצנלסון (בחוק זה – המועצה הציבורית); המועצה תהיה בת עשרים וארבעה חברים, ואלה הם:
- (1) שבעה חברים עובדי המדינה נציגי הממשלה, ובהם שני עובדי משרד ראש הממשלה ועובד מדינה נוסף, על פי המלצת ראש הממשלה, שני עובדי משרד הביטחון על פי המלצת שר הביטחון, עובד משרד החינוך על פי המלצת שר החינוך ועובד משרד התרבות והספורט על פי המלצת שר התרבות והספורט;
 - (2) חבר נציג צה"ל על פי המלצת שר הביטחון;
 - (3) שני חברים נציגי ההסתדרות הציונית העולמית בהסכמת ההסתדרות הציונית העולמית;
 - (4) שלושה נציגי קרן ברל כצנלסון (חברה לתועלת הציבור), שאחד מהם איש אקדמיה;
 - (5) נציג ההסתדרות החדשה;
 - (6) נציג העמותה "המכון למורשת דוד בן-גוריון";

(7) נציג העמותה "הארגון הארצי של חברי ההגנה" ונציג עמותת "דור הפלמ"ח";

(8) נציג העמותה "בית יגאל אלון – מרכז הנצחה";

(9) נציג העמותה "מכון לוי אשכול לפיתוח קהילות ושיתוף פעולה כלכלי";

(10) נציג העמותה "עמותה למורשת משה שרת";

(11) חמישה נציגי ציבור.

(ב) המועצה הציבורית, באישור ראש הממשלה, תמנה את יושב ראש המועצה ואת ממלא מקומו, מבין החברים האמורים בסעיף קטן (א)(11).

4. תפקידי המועצה הציבורית – תפקידי המועצה הציבורית

(1) לייעץ לראש הממשלה בכל הנוגע ליישום חוק זה ולביצועו, ולעקוב אחר ביצוע חוק זה;

(2) להמליץ לראש הממשלה על מדיניות ויעדים לעניין הפעילות לפי חוק זה והגברתה;

(3) לייעץ לראש הממשלה לעניין קביעת מבחנים לתמיכה במוסדות ציבור, כאמור בסעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985¹ (בחוק זה – חוק יסודות התקציב), לשם קידום מטרותיו של חוק זה, בין היתר בעניינים אלה:

(א) קיום פעילות בבית העלמין בכנרת ובבית "מעונו" בבית ברל בכל הנוגע לזכרו ופועלו של ברל כצנלסון;

(ב) שימור, שחזור והצגה של מוצגים ומסמכים הקשורים לחייו ולפועלו של ברל כצנלסון;

(ג) קיום פעולות חינוכיות-ערכיות לרבות הכנת תוכניות לימודים, קיום השתלמויות למורים ולמדריכים ועריכת סיורים;

(ד) קיום אירועים;

(ה) פעילויות הנצחה;

(4) להכין הצעת תקציב שנתי להפעלת החוק כאמור בסעיף 14(ב), ולהגישה לאישור ראש הממשלה ושר האוצר.

¹ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

5. סדרי עבודת המועצה הציבורית
- (א) המועצה הציבורית תתכנס פעמיים בשנה לפחות, וכן לפי דרישה של לפחות מחצית מחבריה.
- (ב) יושב ראש המועצה הציבורית ינהל את ישיבותיה; הוא יזמן את ישיבות המועצה הציבורית ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן, בין היתר, בהתאם לדרישות והצעות ראש הממשלה, ההסתדרות הציונית העולמית וחברי המועצה הציבורית.
- (ג) המועצה הציבורית תקבע את סדרי עבודתה ככל שלא נקבעו לפי חוק זה.
6. הוצאות וגמול
- חברי המועצה הציבורית לא יהיו זכאים לשכר בעד חברותם במועצה, אך יהיו זכאים להחזר הוצאות שיוציאו במילוי תפקידם כפי שיקבע ראש הממשלה, באישור שר האוצר.
7. תקופת כהונה, פקיעת כהונה והעברה מכהונה
- (א) חבר המועצה הציבורית, יתמנה לתקופת כהונה של שלוש שנים, וניתן לשוב ולמנותו לשתי תקופות כהונה רצופות נוספות שכל אחת מהן לא תעלה על שלוש שנים, ולאחר הפסקה של שלוש שנים, ניתן לשוב ולמנותו ללא יותר משלוש תקופות כהונה רצופות נוספות כאמור.
- (ב) חבר המועצה הציבורית יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו בהתקיים אחד מאלה:
- (1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לראש הממשלה;
- (2) חדל להתקיים בו התנאי שמכוחו מונה.
- (ג) ראש הממשלה יעביר מכהונתו חבר המועצה הציבורית שהורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כחבר או כיושב ראש המועצה הציבורית.
- (ד) ראש הממשלה רשאי להעביר חבר המועצה הציבורית מכהונתו לפני תום תקופת כהונתו בהתקיים אחד מאלה:
- (1) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו;
- (2) הוא נעדר ללא סיבה מוצדקת משלוש ישיבות רצופות של המועצה הציבורית.
8. ניגוד עניינים
- (א) לא יתמנה ולא יכהן כחבר המועצה הציבורית מי שעלול להימצא, במישרין או בעקיפין, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר המועצה לבין עניין אחר או תפקיד אחר שלו.

(ב) חבר המועצה הציבורית יימנע מהשתתפות בדיון שמקיימת המועצה, מהצבעה בישיבות שהנושא הנדון בהם העלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של חשש לניגוד עניינים בין תפקידו כחבר המועצה הציבורית לבין עניין אחר או תפקיד אחר שלו, ולא יטפל, במסגרת מילוי תפקידו במועצה, בנושא שעלול לגרום לו להימצא במצב כאמור גם מחוץ לישיבות המועצה; ואולם, חבר המועצה הציבורית רשאי להביא בחשבון גם את ענייניו של הגוף שהוא נציגו, ככל שהם קשורים לחוק זה, ולא יראו אותו כמצוי במצב של ניגוד עניינים בשל כך בלבד.

(ג) התברר לחבר המועצה הציבורית, כי נושא הנדון בישיבה של המועצה או שהוא הופקד על טיפולו עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיף קטן (ב), יודיע על כך ליושב ראש המועצה.

(ד) בסעיף זה –

"עניין אחר" – לרבות עניין של קרובו של חבר המועצה הציבורית או עניין של גוף שחבר המועצה או קרובו הם מנהלים או עובדים אחראים בו, או עניין של גוף שיש לכל אחד מהם חלק בהון המניות שלו, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות ההצבעה;

"קרוב" – בן זוג, הורה, צאצא, אח, אחות או אדם אחר הסמוך על שולחנו של חבר המועצה הציבורית, ובן זוגו של כל אחד מהם.

תוקף פעולות 9. קיום המועצה הציבורית, סמכויותיה ותוקף החלטותיה ופעולותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר בה או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו.

פרק ג': יום ברל כצנלסון

יום ברל כצנלסון 10. (א) אחת לשנה, ביום כ"ד באב, יום פטירתו של ברל כצנלסון, יקיים יום ברל כצנלסון; ביום זה –

(1) יתקיים טקס זיכרון ממלכתי בקבר ברל כצנלסון בבית העלמין "כנרת";

(2) במחנות צה"ל יוקדש זמן ללימוד פועלו וחזונו הציוני של ברל כצנלסון;

(3) יתקיים בירושלים, בבית ברל או ב"כנרת" כנס לזכרו של ברל כצנלסון; הכנס יאורגן על ידי המועצה הציבורית; בכנס יידונו נושאים מעולם הציונות ברוח חזונו של ברל כצנלסון.

(ב) הכנסת תקיים דיון מיוחד לציון יום ברל כצנלסון במועדו או במועד סמוך.

(ג) חל כ"ד באב בשבת, יקוים יום ברל כצנלסון ביום א' שלאחריו.

11. ציון במערכת החינוך
אחת לשנה, ביום כ"ט בטבת, יום הולדתו, יוקדש זמן בבתי הספר ללימוד פועלו וחזונו הציוני של ברל כצנלסון.

פרק ד': פעולות חינוכיות-ערכיות ומלגות

12. פעולות חינוכיות-ערכיות
מוסדות המדינה, צה"ל ובתי הספר יקיימו פעולות חינוכיות-ערכיות לקידום מטרותיו של חוק זה, לרבות קיום טקסים ופעולות חינוכיות ביום ברל כצנלסון, ולעניין בתי הספר ביום כ"ט בטבת של כל שנה.

13. מלגות
משרד החינוך יקצה מלגות לימודים במסגרת חלוקת מלגות על ידי המשרד, לצורך מחקר בנושאים הקשורים לפועלו ולחזונו הציוני של ברל כצנלסון, לפי כללים שיקבע שר החינוך.

פרק ה': תקציב ותמיכות

14. תקציב
(א) השתתפות אוצר המדינה בהפעלתו של חוק זה, לרבות תקציב המלגות לפי סעיף 13 והתקציב לתמיכה במוסדות ציבור לפי סעיף קטן (ג), תיקבע בחוק התקציב השנתי כמשמעותו בחוק יסודות התקציב.

(ב) המועצה הציבורית תכין הצעת תקציב שנתי להשתתפות אוצר המדינה כאמור בסעיף קטן (א), ותגישה לראש הממשלה ולשר האוצר; ראש הממשלה ושר האוצר יאשרו את הצעת התקציב כפי שהציעה המועצה הציבורית או בשינויים שימצאו לנכון, ויביאו את הצעת התקציב המאושרת בפני הממשלה במסגרת הדיונים על חוק התקציב השנתי.

(ג) מתן תמיכות לפי חוק זה ייעשה על פי מבחנים לתמיכה במוסדות ציבור כאמור בסעיף 4(3) שיקבע ראש הממשלה, לאחר התייעצות עם המועצה הציבורית.

פרק ו': הוראות שונות

15. ביצוע ותקנות
ראש הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי, בהתייעצות עם המועצה הציבורית, ובאישור ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו, לרבות בעניין סדרי עבודת המועצה הציבורית.

16. תיקון חוק החברות הממשלתיות
בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975², בתוספת השנייה, אחרי פרט 24 יבוא:

"25. המועצה הציבורית – לפי חוק ברל כצנלסון (ציון זכרו ופועלו), התשע"ו–2016."

² ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

- תחילה ותחולה 17. (א) תחילתו של חוק זה, למעט פרק ב', בתום ארבעה חדשים מיום פרסומו.
- (ב) עד תום חודשיים מיום פרסומו של חוק זה תמנה הממשלה את המועצה הציבורית לפי סעיף 3.
- (ג) תחילתם של סעיפים 4 עד 9 מיום מינוי המועצה הציבורית כאמור בסעיף קטן (ב).

ד ב ר י ה ס ב ר

ברל כצנלסון הוא מאבותיה ובוניה של התנועה הציונית וממעצבי פניו של היישוב בארץ ישראל. תורתו של ברל הניחה את התשתית להקמת מדינת ישראל ודמותו שזורה בהיסטוריה של היישוב בארץ. ברל כצנלסון היה איש רוח וספר ותורתו חתרה לעצב חברה ליברלית, דמוקרטית ושוויונית, הממזגת בין מסורת ישראל ותפיסות סוציאליות מתקדמות.

הצעת החוק נועדה לקרב את הנוער והציבור בכללותו לערכי הציונות, כחלק מתהליך הקניית המורשת הציונית והנצחת זכרם ומורשתם של מנהיגי הציונות.

הצעת החוק ונוסחה מבוססים על חוק בנימין זאב הרצל (ציון זכרו ופועלו), התשס"ד–2004, וחוק זאב ז'בוטינסקי (ציון זכרו ופועלו), התשס"ה–2005, חוקים אשר מסמלים את ההכרה וההערכה של המדינה לאבות הציונות ובוני המדינה.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי וקבוצת חברי הכנסת (פ/20/2655), ועל שולחן הכנסת העשרים ושתיים ועל שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/22/1257 ; פ/23/453).

הצעת החוק זהה לפ/453/23 לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ג בסיוון התשפ"א (24.05.2021)